

Bakgrund

Filippinerna består av över 7000 öar och har en befolkning på över 90 miljoner, varav de flesta är kristna katoliker. Landets näst största ö, Mindanao, har dock av tradition varit bebott av filippinska muslimer. Efter landets självständighet vid andra världskrigets slut uppmanade landets regering att jordlösa kristna filippiner skulle slå sig ner på Mindanao, vilket de gjorde i stort antal. Detta ledde till oroligheter då de muslimska invånarna på ön trängdes undan och förlorade mark, tillgångar och inflytande till de kristna nybyggarna. Muslimska separatiströrelser bildades snabbt och störst blev Moro National Liberation Front (MNLF) som inledde en väpnad kamp mot regeringen för ett självständigt, muslimskt Mindanao.

Sedan MNLF i början av 1970-talet inledde sin väpnade kamp har striderna tidvis varit mycket hårda. MNLF ingick omfattande fredssamtal med regeringen under 1990-talet. Efter det har konflikten främst kommit att stå mellan regeringen och utbrytargruppen Moro Islamic Liberation Front (MILF) samt en fundamentalistisk muslimsk grupp kallad Abu Sayyaf Group (ASG), som har en nära koppling till internationella terrornätverk. Stridigheterna har varierat i intensitet, med fredsförhandlingar och våldsamma stridigheter om vart annat. Uppskattningsvis har 120 000 människor mist livet till följd av konflikten och grundproblemet till konflikten har förblivit olöst; den muslimska minoriteten på Mindanao lever fortfarande i mycket fattigare förhållanden jämfört med den kristna befolkningen på ön.¹

Konflikten idag

Fredssamtal har under de senaste åren förts relativt regelbundet, detta för att nå en långsiktig lösning på konflikten. Men några långsiktiga lösningar har inte kommit till stånd. Förhandlingarna har främst handlat om hur stort område av Mindanao som ska ingå i en autonom muslimsk region, vilket har varit den stora stöttestenen i fredsprocessen. MILF vill se en betydligt större autonom region än vad regeringen kan tänka sig och förhandlingarna står i dagsläget stilla.

Från de tidigare tre rebelgrupperna som har varit inblandade i konflikten på Mindanao, var under 2008 endast MILF aktiva. Den första halvan av 2008 var läget relativt lugnt och enbart ett fåtal incidenter mellan

rebeller och armén inträffade. Men under sommaren blossade oroligheterna åter upp och oroligheterna har inte varit så våldsamma sedan 2003. Att striderna intensifierades beror troligen på att fredssamtalen mellan MILF och regeringen bröt samman.² Båda sidor meddelade i slutet av året att de var öppna för fredsförhandlingar men ännu har inget datum för förhandlingar satts.³ Separatistkriget på Mindanao har pågått i snart 40 år och krävt över 120 000 människors liv.⁴

Hur kan konflikten lösas?

- Grundorsaken till konflikten är främst att den muslimska befolkningen är marginaliserade såväl socioekonomiskt som politiskt. De muslimska områdena på Mindanao är till exempel de fattigaste i hela landet. Alla nivåer i samhället, men främst regeringen, har ett ansvar att förbättra situationen för landets muslimer och öka deras möjligheter till politiskt deltagande och självbestämmande samt förbättra möjligheten för landets muslimer att ta sig ur fattigdom. Ökade sociala, ekonomiska och politiska satsningar gentemot de muslimska områdena på Mindanao är nyckeln till en hållbar fred i regionen.
- Att samtal förs mellan regeringen och MILF är av stor vikt för att inte nya strider mellan de båda parterna ska bryta ut. Att en lösning nås relativt snart, som båda parter kan acceptera, angående storleken och det politiska inflytandet för den autonoma muslimska provinsen är grundläggande för en fortsatt fredsprocess mellan de båda aktörerna.
- Trots att ASG för närvarande inte är aktiva i konflikten betyder det inte att det går att räkna bort organisationen, utan deras aktivitet i konflikten kan komma att aktualiseras igen. Regeringens tidigare hårdföra militära gensvar mot ASG, med hög militär närvaro i muslimska områden samt den antiterrorlagstiftning som möjliggör övergrepp på civilbefolkningen i jakt på misstänkta terrorister har haft motsatt effekt. Arméns övergrepp har spridit ilska bland den alierade muslimska befolkningen och underlättat rekryteringen av nya medlemmar till Abu Sayyaf och andra terrornätverk. De militära satsningarna

på Mindanao bör ersättas med ekonomiska och sociala insatser samt med ett närmare samarbete med områdets mer moderata muslimska grupper, för att på så sätt minska Abu Sayyafs legitimitet bland befolkningen i regionen.

Vad bör Sverige och andra internationella aktörer göra?

- Filippinerna är en av USA:s närmsta allierade i "kriget mot terrorismen", och USA bidrar med utrustning och militära rådgivare till regeringen. Den amerikanska militära närvaron spelar antiamerikanska grupperingar, som Abu Sayyaf, i händerna och piskar upp stämningen mellan muslimer och kristna ytterligare. För att effektivt tackla problemen med terrorism bör USA dra ner sin militära närvaro på Filippinerna och istället ersätta denna med mer utav ekonomiska och sociala insatser för landets fattiga muslimer.
- Sveriges utvecklingsamarbete och biståndsgivande till Filippinerna är begränsat och betydligt mindre än vad det är till andra länder i samma region. Det bistånd som ges är dessutom inte koncentrerat mot fattigdomsbekämpning på Mindanao. Tyvärr ser det också ut som att stödet till Filippinerna kommer minska då det är ett av de "utfasningsländer" som fastslagits i regeringens nya utvecklingspolitik.⁵ Sverige bör inrikta sitt nuvarande bistånd, och helst utöka detta, på aktiviteter som gynnar en social och ekonomisk utveckling på Mindanao, som ett led att stärka säkerhet och fred i regionen.
- Övriga bilaterala biståndsgivare och ekonomiska institutioner som Internationella valutafonden (IMF) och Världsbanken bör också rikta mer av

sina resurser mot situationen på Mindanao, än vad de hittills gjort. Mer av socialt och ekonomiskt utvecklingsarbete är nödvändigt för att fattigdomen ska kunna avta och för att frustrationen hos befolkningen ska minska.

- Organization of the Islamic Conference (OIC) är en mellanstatlig organisation, mellan i synnerhet muslimska länder, som ska underlätta samarbete och tillvarata muslimers intressen världen över. Organisationen har tillsammans med det muslimska Malaysia tidigare medlat i konflikten och har ett visst inflytande över den muslimska befolkningen på Filippinerna. OIC, men även Malaysia, bör befästa och utöka sin roll som medlare mellan regeringen och den muslimska majoriteten och genom ökade diplomatiska kraftansträngningar få till ytterligare förhandlingar och fredssamtal som bygger vidare på redan tidigare gjorda överenskommelser. På så sätt kan den utbredda misstron mellan regeringen och företrädare för den muslimska minoriteten överkommas.

Fotnoter

¹ Uppsala Conflict Data Program: <http://www.pcr.uu.se/database/conflictSummary.php?bcID=150>

² Uppsala Conflict Data Program: <http://www.pcr.uu.se/gpdata-base/gpcountry.php?id=127®ionSelect=11-Oceania#>

³ Uppsala Conflict Data Program: <http://www.pcr.uu.se/database/conflictInformation.php?years=2008&bcID=150&variable%20s%20=1&variables%20=2&variables%20=3&variables%20=4&variables%20=5&variables%20=6&variables%20=7&variables%20=8&variables%20=9&variables%20=10&button=+Search+>

⁴ <http://www.dn.se/nyheter/varlden/strider-i-sodra-filippinerna-avtar-1.514982>

⁵ Utrikesdepartementet, "Ett fokuserat bilateralt utvecklings-samarbete", <http://www.regeringen.se/content/1/c6/08/66/07/365febc3.pdf>